

S. Jankowski

**Sprawozdanie z realizacji zadań
ujętych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych za 2018r**

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2018r. poz. 2137 ze zm.), zadania własne gmin realizowane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych uchwalanych corocznie przez rady gmin. Program był realizowany z uwzględnieniem zapewnienia dostępności oraz potrzebami osób z różnymi niepełnosprawnościami z uwzględnieniem celów operacyjnych, dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określonych w Narodowym Programie Zdrowia, tym samym osiągnięto:

1. Cele główne realizacji programu:

- 1) wdrażano profilaktykę wśród dzieci i młodzieży oraz efektywnie rozwiązywano problemy alkoholowe oraz z zakresu narkomanii
- 2) realizatorzy zadań ujętych w GPPiRPA odejmowali działania mające na celu udzielanie pomocy rodzinom, w których występowały problemy przemocy psychicznej i fizycznej.

2. Cele szczególne:

- 1) prowadzono promocję zdrowego trybu życia
- 2) skutecznie przeciwdziałano uzależnieniom
- 3) prowadzono racjonalną i efektywną profilaktykę problemową
- 4) udzielano profesjonalnej pomocy terapeutyczno-profilaktycznej.

Realizowano zadania służące realizacji celu operacyjnego „Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi innymi zachowaniami „ryzykownymi”, zawartymi w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016-2020:

- profilaktykę uniwersalną – ukierunkowaną na całe populacje bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu, substancji psychoaktywnych itp. Ich celem było zmniejszenie lub wyeliminowanie czynników ryzyka np. wśród dzieci w wieku szkolnym programy opóźniania inicjacji alkoholowej lub nikotynowej itp.
- profilaktykę selektywną - prowadzono działania ukierunkowane na jednostkę i grupy zwiększonego ryzyka, działania uprzedzające nie naprawcze.
- profilaktykę wskazującą - wprowadzano profilaktykę ukierunkowaną na jednostki lub grupy wysokiego ryzyka demonstrujące wczesne symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających itp.

Do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu, a w szczególności:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii a w szczególności dla dzieci i młodzieży w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych ;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art.13[1] i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela posiłkowego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GPPiRPA) stanowi część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych opracowanych dla Gminy Stegna na lata 2016-2026. W Strategii wytyczono m.in kierunki działań na rzecz profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom. Realizacją GPPiRPA zajmuje się Urząd Gminy w Stegnie przy współpracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Część zadań dotyczących profilaktyki przekazano placówkom oświatowym funkcjonującym na terenie gminy oraz GOK w Stegnie. Koordynatorem realizacji zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2018r. była Pani Ewa Suchewicz - Pełnomocnik Wójta ds. RPA .

Na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2018r. zaplanowano z 408 000 zł. (dochody z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w 2018r.)

Na realizację zadań ujętych w GPPiRPA na 2018r. wydatkowano łącznie 383 578 zł.

Do budżetu Gminy Stegna z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż alkoholu wpłynęła kwota 421 117 zł.,

Realizacja zadań własnych wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w 2018r.

W GPPiRPA przyjętym do realizacji na 2018 rok Uchwałą Rady Gminy Stegna Nr XXXVI/305/2017 z dnia 29.11.2017r., ujęto działania podejmowane w celu realizacji zadań własnych gminy określonych ustawą.

Zadania te zostały zrealizowane w następujący sposób:

Ad. 1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków- profilaktyka wskazująca

Osoby nadużywające alkohol mogli uzyskać pomoc i wsparcie w następujących placówkach:

- 1) Placówki odwykowe:
 - a) Nowy Dwór Gd. - Centrum Pomocy Rodzinie oraz poradnia dla osób uzależnionych
 - b) Oddziały odwykowe w Gdańsku Srebrzysku, Elblągu przy ul. Królewieckiej oraz w Prabutach
 - c) Dzienny oddział leczenia odwykowego w Elblągu ul. Żeromskiego,
- 2) Punkt konsultacyjny w Stegnie przy ul. Morskiej (salka katechetyczna) dyżur pełnił terapeuta uzależnień – członek komisji
- 3) Grupa wsparcia AA w Stegnie
- 4) Punkt konsultacyjny w Izbiskach
- 5) Punkt konsultacyjny w Jantarze
- 6) Klub Abstynenta „Nowodworzanin” (ogólnodostępny)
- 7) Punkt Konsultacyjny „ARKA” w Nowym Dworze Gd. (ogólnodostępny)
- 8) Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Nowym Dworze Gdańskim przy ul. Henryka Sienkiewicza 17.

Informacje na temat działania ww. placówek można było uzyskać w Urzędzie Gminy w Stegnie, w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, na stronie BIP Gminy Stegna, w każdym z punktów konsultacyjnych .

Ad. 2. Udzielanie rodzinom, u których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie- profilaktyka selektywna

1. Pomoc rodzinom współuzależnionym – małżonkom, dorosłym dzieciom alkoholików, rodzinom osób uzależnionych od narkotyków, rodzinom potrzebującym pomocy przed przemocą, można uzyskać w następujących placówkach funkcjonujących na terenie gminy Stegna:

- 1) Punkt konsultacyjny w Stegnie przy ul. Morskiej (salka katechetyczna) dyżury pełniła terapeutka specjalizująca się w terapii kobiet współuzależnionych oraz relacjach dziecko-rodzic w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym.
- 2) Punkt konsultacyjny w Stegnie przy ul. Morskiej (salka katechetyczna) raz na dwa tygodnie dyżur pełnił terapeuta uzależnień,
- 3) Punkt konsultacyjny w Izbiskach - raz na dwa tygodnie dyżur pełnił terapeuta uzależnień,
- 4) Punkt konsultacyjny w Jantarze - raz na dwa tygodnie dyżur pełnił terapeuta uzależnień,
- 5) Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie przy GOPS w Stegnie – członkami zespołu są przedstawiciele instytucji upoważnionych do podejmowania działań na rzecz rodzin, zakładanie i realizacja „niebieskich kart”
- 6) Centrum Pomocy Rodzinie – Nowy Dwór Gd.- pomoc psychologiczna i prawna.
- 7) Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Nowym Dworze Gdańskim. Ośrodek zatrudnia psychiatrę, psychologa klinicznego i dwóch specjalistów terapii uzależnień i współuzależnienia. Terminy przyjęć dostępne są na stronie internetowej UG.

8) Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH jest powołania Zarządzeniem Wójta i działa na podstawie regulaminu. W skład GKRPA wchodzi 8 członków – przedstawiciele grup zawodowych rekomendowanych przez PARPA: Przewodnicząca – Kierownik GOPS, pracownik socjalny, pielęgniarka, kurator zawodowy, kurator społeczny, policjant, socjoterapeuta, terapeuta uzależnień.

Członkowie Komisji RPA za prace, jakie wykonywali w ramach realizacji zadań otrzymywali wynagrodzenie. Członkowie Komisji nigdzie nie zatrudnieni delegowani z Komisji przez Wójta do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie otrzymywali wynagrodzenie jak za udział w posiedzeniach Komisji. Za korzystanie z prywatnych samochodów w ramach realizacji zadań ujętych w GPPiRPA członkom Komisji przysługuje zwrot kosztów na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów nie będących własnością pracodawcy.

Komisja pracuje w następujących zespołach interdyscyplinarnych:

- 1) **Zespół ds. opracowania i realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** (pełnomocnik Wójta- sekretarz komisji, przewodnicząca komisji, pracownik socjalny - przewodnicząca zespołu ds. przeciwdziałania przemocy)
Do zadań zespołu należy wytypowanie proponowanych do realizacji zadań, które powinny być ujęte w GPPiRPA i przedłożenie ich komisji RPA.
- 2) **Zespół ds. profilaktyki** (pełnomocnik Wójta- sekretarz komisji - socjoterapeuta, kurator społeczny, terapeuta AA, policjant, pracownik socjalny)
Do zadań zespołu należy :

- nadzór nad funkcjonowaniem świetlic opiekuńczych, inicjowanie działań profilaktycznych w zakresie walki z uzależnieniem, współpraca z innymi instytucjami
 - udział w pracach zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy
- 3) **Zespół ds. kontroli rynku alkoholowego** (pełnomocnik Wójta- sekretarz komisji, kierownik GOPS, policjant, pracownik socjalny, kurator zawodowy)
- Do zadań zespołu należy:
- opiniowanie wniosków w sprawie wydawania i cofania zezwoleń na alkohol,
 - kontrole placówek ze sprzedażą i podawaniem napojów alkoholowych, realizacja uchwał dot. rynku alkoholowego,
- 4) **Zespół ds. diagnozowania osób w przedmiocie uzależnienia** (pielęgniarka, kurator społeczny, kurator zawodowy, terapeuta AA, kierownik GOPS, pracownik socjalny, pracownik socjalny - przewodnicząca zespołu ds. przeciwdziałania przemocy, policjant)
- Do zadań zespołu należy:
- pierwszy kontakt z osobą uzależnioną : wyjazdy motywująco-informacyjne do rodzin z problemem alkoholowym,
 - opiniowanie w sprawie kierowania wniosków na leczenie; organizowanie spotkań terapeutycznych, dokumentowanie podejmowanych działań
- 5) **Zespół ds. interwencji kryzysowej i wsparcia** (pielęgniarka, kurator społeczny, kurator zawodowy, terapeuta AA, kierownik GOPS, pracownik socjalny, pracownik socjalny - przewodnicząca zespołu ds. przeciwdziałania przemocy, policjant)
- Do zadań zespołu należy:
- przekazywanie informacji i współpraca z GOPS w przypadku stwierdzenia występowania przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym,
 - dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin z problemem alkoholowym, w których stwierdzono przemoc,
 - monitorowanie sytuacji rodzin w których stwierdzono problem alkoholowy, przemoc

Rodzaj działania	Ilość w 2017	Ilość w 2018
- przeciwdziałanie przemocy		
Ilość założonych niebieskich kart	31	38
Ilość odbytych spotkań roboczych	24	68
Ilość rodzin objętych pomocą	31	34

Rodzaj działania	Ilość	Uwagi
- monitorowanie osób nadużywających alkohol		
Ilość nowych wniosków zgłoszonych do GKRPA w 2018r	10	
Ilość osób zgłoszonych objętych nadzorem komisji	178	
Ilość osób, z którymi przeprowadzono rozmowy	145	Z wieloma osobami kilkakrotnie
Ilość odbytych spotkań / wyjazdów	37	

Rodzaj działania –opiniowanie wniosków na sprzedaż alkoholu, kontrole placówek ze sprzedażą alkoholu	Ilość	Uwagi
Ilość wydanych postanowień w sprawie opinii odnośnie wydania zezwoleń na alkohol	53	
Ilość przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży alkoholu	6	wyjazdów
Ilość skontrolowanych punktów- placówek ze sprzedażą alkoholu	73	

Komisja w pełnym składzie spotykała się raz w miesiącu w celu min.:

- omówienia spraw osób nadużywających alkohol (w tym decyzje o skierowaniu na badania biegłych)
- opiniowania wniosków na sprzedaż alkoholu i wydawania postanowień
- wyboru ofert szkoleń dla członków komisji i innych grup zawodowych
- wyboru ofert programów profilaktycznych do realizacji w szkołach
- propozycje zadań do realizacji w ramach GPRPA

Ponadto 3-4 razy w miesiącu zespół ds. diagnozowania osób w przedmiocie uzależnienia odbywała wyjazdy w celu przeprowadzenia rozmów motywująco-informacyjnych z osobami nadużywającymi alkoholi członkami ich rodzin .

W sezonie letnim zespół ds. kontroli rynku alkoholowego przeprowadzał kontrole placówek ze sprzedażą alkoholu.

Członkowie komisji za prace w komisji otrzymują wynagrodzenie określone w załączniku do GPPiRPA, przyjętego uchwałą, otrzymują także zwrot kosztów za korzystanie z prywatnych samochodów przy realizacji zadań ujętych w GPPiRPA na podstawie „zlecenia na wykonanie zadania”.

Koszt realizacji zadań –57 113 zł. (bez szkoleń)

2.Opinie biegłego.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 lipca 2004r. określa tryb powoływania biegłych, zasady sporządzania opinii oraz warunków i sposobu dokonywania badań w przedmiocie uzależnienia od alkoholu. Badania mogą przeprowadzić biegli psycholodzy i psychiatrzy, którzy odbyli szkolenie z zakresu diagnostyki uzależnienia, podstaw terapii uzależnienia od alkoholu, orzecznictwa i metod krótkiej interwencji motywującej do terapii oraz szkolenie z zakresu aktualizacji wiedzy o uzależnieniu od alkoholu, metodach terapii i orzecznictwa. Opinia powinna być opracowana wspólnie przez psychologa i psychiatrę. Prezes Sądu Okręgowego ustanawia biegłych, których nazwiska są publikowane na liście w Wojewódzkim Dzienniku Urzędowym w ciągu miesiąca od jej zatwierdzenia.

Gmina Stegna zawarła umowy z biegłym psychologiem oraz biegłym psychiatrą którzy w miarę potrzeb przeprowadzają badania osób wskazanych przez komisję.

Rodzaj działania	Ilość	Uwagi
Ilość osób skierowanych na badania	9	Nie wszystkie osoby wstawiły się na badania
Ilość opinii wydanych przez biegłych	3	340 zł- koszt sporządzenia 1 opinii psychologiczno-psychiatrycznej
Ilość wniosków skierowanych do Sądu w sprawie skierowania na leczenie zamknięte	6	

Koszt realizacji zadania – 1260 zł. (opinie psychologiczno-psychiatryczne , opłaty sądowe)

3.Punkty konsultacyjno-informacyjne w Stegnie, Izbiskach, Jantarze oraz porady psychologa w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Stegnie

W Stegnie, Izbiskach i Jantarze funkcjonowały punkty konsultacyjno-informacyjne dla osób uzależnionych i ich rodzin. Porad i informacji udzielał członek komisji RPA z przygotowaniem terapeutycznym (Studium Terapii Uzależnień i Studium Pomocy Psychologicznej), dyżury pełniła również terapeutka specjalizująca się w terapii kobiet współuzależnionych oraz relacjach dziecko-rodzic w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym (psychoterapeuta psychodynamiczny). W ramach GPPiRPA zaplanowano również środki na koszty ogrzewania (koszty wymiany butli gazowych). Zakupiono prenumeratę miesięcznika „Świat Problemów”, kwartalnika „Trzeźwymi Bądźcie” oraz broszury informacyjne dla uczestników spotkań. Przekazano 1000 zł. w ramach czynszu salki katechetycznej dla Parafii w Stegnie.

Rodzaj działania	Ilość	Uwagi
Ilość przepracowanych godzin przez poszczególnych terapeutów	170- psychoterapeutka 124 – terapeuta uzależnień 144- psycholog	Nie ujęto spotkań grupy AA
Liczba porad, którym została udzielona porada	Od 3 do 10 osób w czasie dyżuru	Terapeuta - 407 porad Terapeutka – 412 porad Psycholog – 165 porad
Ilość uczestników spotkań klubu AA	Ok.15 osób na jednym spotkaniu	
Porady psychologa	Ok. 3 razy w miesiącu (12 godzin w miesiącu)-	Ok. 12 osób na dyżurze

Koszt realizacji zadania –45 884 zł.

Ad.3 Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych – profilaktyka uniwersalna i selektywna

1.Placówki wsparcia dziennego

Świetlica opiekuńcza w Stegnie

Świetlica opiekuńcza w Tujsku.

Świetlica opiekuńcza w Bronowie.

Świetlica opiekuńcza w Nowotnej

Godziny funkcjonowania świetlic są uzależnione od zajęć w szkole i odwozów dzieci ze szkoły do domu. W Placówkach wsparcia dziennego dzieci mają zapewnioną fachową i właściwą opiekę, stwarza się im odpowiednie warunki do pracy przy odrabianiu lekcji i przyswajaniu prawidłowych nawyków.

W placówkach prowadzone były zajęcia których celem było ukazanie dzieciom piękna takich uczuć jak: przyjaźń, miłość, serdeczność, zrozumienie i akceptacja. Starano uświadomić się dzieciom z czego wynika potrzeba więzi uczuciowej, co to jest odpowiedzialność za siebie i drugiego człowieka np. seniora, wzmacniano więzi rodzinne i szacunek dla osób starszych poprzez spotkania z okazji dnia babci i dziadka oraz wykonywania pocztówek świątecznych dla samotnych seniorów. Dzięki takim zajęciom możliwe jest podtrzymywanie międzypokoleniowej więzi przez co wzmocnimy relacje osób starszych i samotnych z dziećmi.

Opiekunowie placówek rozwijali u dzieci myślenie, spostrzegawczość, koncentrację i uwagę z wykorzystaniem gier i zabaw dydaktycznych, rozrywek umysłowych, zagadek, krzyżówek i gier stolikowych. Natomiast zajęcia czytelnicze okazały się wspaniałą okazją do rozwijania kompetencji czytelniczych, zdobywania wiedzy oraz przekazywania wartości i norm społecznych.

Celem pracy opiekunów w placówkach z dziećmi było kształtowanie umiejętności współdziałania w grupie rówieśniczej, nawiązywania pozytywnych kontaktów interpersonalnych, umiejętności słuchania, rozmawiania, panowania nad emocjami jak również przestrzegania przyjętych zasad i norm zachowania się w świetlicy i poza nią. Podsumowując w trakcie zajęć dzieci nabywały nowe umiejętności i zdolności które będą mogły wykorzystać w życiu. Wśród dzieci systematycznie uczęszczających, na zajęcia zauważono wiele pozytywnych zmian w zachowaniu.

2. Świetlice środowiskowo- wiejskie

W 2018r. kontynuowano dofinansowanie funkcjonowania świetlic środowiskowo-wiejskich realizujących programy profilaktyczne. Zajęcia prowadziły osoby zatrudnione przez GOK przeszkolone w zakresie realizacji programów profilaktycznych i pracy z dziećmi i młodzieżą z rodzin patologicznych. Uczestnicy zajęć w świetlicach brali udział w zajęciach praktycznych, które odbywały się w ramach koła garncarskiego w budynku GOK w Stegnie. Koło garncarskie było ogólnodostępne, korzystały z niego również dzieci z innych świetlic.

Koszt realizacji zadania – 200 000 zł. (przekazana dotacja dla GOK).

3. Ogniska wychowawcze:

- w Szkole Podstawowej w Jantarze - koszt funkcjonowania 5 732 zł.
- w Zespole Szkół w Tujsku - koszt funkcjonowania 8 769 zł
- w Szkole Podstawowej w Mikoszewie - koszt funkcjonowania - 7 148 zł.
- w ZSP w Drewnicy - koszt funkcjonowania – 6 049 zł.
- w ZS w Stegnie Koszt funkcjonowania 7 521 zł.

Zajęcia ognisk odbywają się po lekcjach. Uczestniczy w nich średnio ok.15 uczniów z rodzin zagrożonych patologią. Zadania i tematyka zajęć realizowane są zgodnie z opracowanymi programami i planami pracy ognisk. Treści są dostosowane do potrzeb, zainteresowań i możliwości dzieci. Główną uwagę zwraca się na integrację grupy, budowania poczucia bezpieczeństwa, wyrażania i nazywania uczuć, opanowania i przezwyciężania złości, agresji oraz profilaktykę uzależnień. Uczestnikom zajęć udzielana jest pomoc w rozwiązywaniu indywidualnych trudności życiowych i rodzinnych. Wychowankowie są wdrażani do przestrzegania przyjętych norm i zasad współżycia społecznego. Dzieci poznają mechanizmy uzależnień i sposoby zapobiegania im. Zajęcia odbywają się w klimacie ciepła, bezpieczeństwa, zrozumienia, radości i satysfakcji. Nadzór merytoryczny nad prawidłowością funkcjonowania placówek oraz realizowanych w nich programów pełnią dyrektorzy placówek oświatowych.

Koszt realizacji zadania – 35 219 zł.

4. Organizowanie imprez integracyjnych.

W czerwcu 2018 roku został zorganizowany Dzień Dziecka w Szkole Podstawowej w Jantarze w formie pikniku młodzieżowego o charakterze integracyjnym, w czasie którego dzieci bawiły się na różnych stoiskach tematycznych np. klokolandia, stoisko kuchenne, gier zręcznościowych, plastyczne, muzyczne, tor zręcznościowy oraz dmuchańce. Dzieci zostały przywiezione autobusami ze wszystkich szkół, była więc to świetna okazja do integracji dzieci z terenu naszej gminy.

W trakcie zabawy odbywały się gry i konkursy z nagrodami. Zabawa zakończyła się wspólnym ogniskiem z kielbaskami. Imprezę poprowadziła agencja Prof.-Art. Z Gdyni.

W grudniu odbył się cykl spotkań świątecznych z Mikołajem we wszystkich świetlicach wiejskich, w których uczestniczyły dzieci, biorące udział w zajęciach świetlic opiekuńczych i ognisk wychowawczych. Dzieci brały udział w wielu ciekawych a impreza była wspaniałą okazją do zabawy i bliskich kontaktów dzieci z różnych miejscowości naszej gminy.

Koszt realizacji zadania – 14 500 zł.

5. Programy profilaktyczne

- przystąpiono do kolejnej edycji Ogólnopolskiej Kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, która cieszy się od lat dużą popularnością wśród dzieci i młodzieży z naszej gminy. Kampania adresowana jest do dzieci ze szkół podstawowych i młodzieży gimnazjalnej, ich rodziców oraz nauczycieli, a także kierowców oraz sprzedawców alkoholu. Jej celem jest propagowanie trzeźwości oraz promowanie wśród młodych ludzi bezpiecznego i zdrowego stylu życia oraz sportu jako alternatywy sięgania po używki. W ramach kampanii wychowawcy przygotowywali tematyczne zajęcia profilaktyczne dla uczniów.
- młodzież gimnazjalna z terenu gminy wzięła udział w koncercie-programie profilaktycznym w Arenie Gdynia pod hasłem „Niećpa 2018”, imprezie towarzyszyła akcja informacyjna Policji. Imprezę zakończył koncert Ewy Farna.
- Przeprowadzono kampanię „Stop pijanym kierowcom”
- przeprowadzono warsztaty profilaktyczne w czasie ferii zimowych w Szkole Podstawowej w Mikoszewie
- w ramach realizacji Narodowego Programu Zdrowia na zlecenie PARPA przekazano sprzedawcom alkoholu – plakaty, naklejki i ulotki

Koszt realizacji zadania – 14 920 zł.

6. Dofinansowanie zajęć pozalekcyjnych - sportowych dla dzieci i młodzieży.

Podobnie jak w poprzednich latach w ramach rozgrywek piłki siatkowej na plaży w Stegnie i Jantarze. Promowano aktywną formę spędzania czasu, stanowiły one alternatywę dla

spędzania czasu wolnego przed komputerem czy w nieformalnych grupach podejmujących zachowania ryzykowne.

Rozgrywki plażowej piłki siatkowej odbywały się od lipca do sierpnia na plażach w Jantarze i Stegnie. W sumie zorganizowano 8 cykli zawodów sportowych, które były rozgrywane wg. Obowiązujących zasad i przepisów zatwierdzonych przez PZPS.

Wszyscy uczestnicy otrzymali symboliczne nagrody w postaci koszulek pamiątkowych oraz drobnych gadżetów reklamowych zakupionych z GPRPA.

W ramach realizacji rozgrywek osiągnięto zakładane cele edukacyjno-wychowawcze w zakresie:

- stworzenia warunków do integracji i wzajemnego współdziałania sportowego osób z różnych środowisk społecznych poprzez rozgrywki społeczne
- wzrostu kondycji fizycznej poprzez aktywny udział w zawodach
- kształtowania szacunku do innych osób, zwłaszcza słabszych i mniej sprawnych poprzez wzajemną rywalizację
- przeciwdziałania kształtowaniu się wad postawy poprzez aktywny sport
- wychowania w trzeźwości poprzez propagowanie zdrowego trybu życia

Zakupiono również elementy siłowni napowietrznych na place rekreacyjne w Izbiskach i Dworku, w celu wykorzystania sprzętu do organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

Koszt realizacji zadania – 14 249 zł.

Ad. 4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych- profilaktyka uniwersalna.

1. Konkurs na realizację programów profilaktycznych dla organizacji pozarządowych.

Na realizację ww. zadania zaplanowano w 2018r. kwotę 10 000 zł, na jeden program można było pozyskać 2 000 zł. Dofinansowanie uzyskały :

1) Stowarzyszenie „Czarni Przemysław” ” na program pn.” FOOTBALL IS MY LIFE”

Poprzez działania podjęte w projekcie uświadamiano dzieciom niebezpieczeństwa jakie niesie za sobą spożywanie alkoholu, a poprzez sport udało się jak najbardziej odciągnąć ich od środowiska , które może negatywnie wpływać na ich postawy społeczne.

W ramach programu:

- zorganizowano cykl spotkań z nauczycielem języka angielskiego, na którym poruszano również problem alkoholowy
- zorganizowano treningi piłkarskie (2 razy w tygodniu) i turnieju
- aktywizowano do dalszych spotkań sportowych

Osiągnięto:

- uwrażliwienie na problemy alkoholowe
- rozwijano umiejętności piłkarskie i sportowe
- podnoszono samoocenę uczestników zajęć
- zwiększono motywację do nauki języków
- przekazano podstawowe zasady moralne

Koszt realizacji programu 2 374, zł, w tym 2000 zł. z przekazanej dotacji.

2) **Uczniowski Klub Sportowy „Morze” ze Stegny na program pn. „Sport uwalnia pozytywne reakcje”** Zorganizowano:

- turniej rekreacyjno-sportowy
- cykliczne zajęcia rekreacyjne na stadionie w różnych kategoriach wiekowych
- warsztaty na temat uzależnień
- cykliczne zajęcia rekreacyjne na plaży w różnych kategoriach wiekowych

Poprzez zajęcia zrealizowano następujące cele:

- propagowano profilaktykę uzależnień poprzez promowanie postaw sportowych
- kształtowano umiejętności działania na rzecz własnego zdrowia,
- rozwijano zasady poszanowania drugiego człowieka i krzewiono zasady Fair Play
- uczono planowania czasu wolnego

Koszt realizacji programu 2 850, zł, w tym 2000 zł. z przekazanej dotacji.

Koszt realizacji całego zadania – 4 000 zł.

2. Działalność informacyjno-edukacyjna

Zakupiono pomoce dydaktyczne i materiały niezbędne do realizacji pogadanek i prelekcji, realizowanych w szkołach, świetlicach i ogniskach wychowawczych. Zakupiono również materiały informacyjne dla uczestników spotkań w punktach konsultacyjnych oraz grup AA tj. broszury edukacyjno- informacyjne oraz czasopismo „Świat Problemów” i „Trzeźwymi Bądźcie”, zawierające najnowsze informacje z zakresu alkoholizmu oraz płyty CD z konspektami godzin wychowawczych o tematyce profilaktyki uzależnień i zagrożeń społecznych młodzieży. Zakupione informatory i ulotki trafiły do min. osób nadużywających alkohol i członków ich rodzin w punktach konsultacyjnych, uczniów, nauczycieli, rodziców, kierowców i Policji.

Koszt realizacji zadania -1 435 zł.

3. Szkolenia członków komisji, i różnych grup społecznych realizujących programy profilaktyczne m.in. nauczycieli

W miarę potrzeb i możliwości finansowych szkolone są osoby, które bezpośrednio pracują z osobami uzależnionymi od alkoholu i członkami ich rodzin. Ze szkoleń korzystają również osoby pracujące z dziećmi i młodzieżą, ponieważ wzbogacają się o nowe wiadomości i doświadczenia potrzebne w ich pracy. Konieczność uczestniczenia w różnych szkoleniach i konferencjach wpływa z coraz to nowych zadań, które poprzez wniesione zmiany do obowiązujących przepisów, nakładają na Gminy obowiązek ich realizowania zgodnie z obowiązującym prawem.

W 2018 r. przeprowadzono szkolenia:

- „Wieloaspektowa analiza zjawiska przemocy w rodzinie oraz motywowanie do podjęcia terapii odwykowej poprzez interwencje wobec osoby uzależnionej- praktyczne porady, wywiad motywujący, metody pracy z osobami uzależnionymi. Organizatorem szkolenia był Krajowy Ośrodek Kształcenia Administracji z Krakowa. Uczestniczyło 14 osób w tym członkowie GKRPA, pracownicy GOPS oraz pracownicy świetlic opiekuńczych.
- Szkolenie mobilne dla sprzedawców i osób podających alkohol. Realizatorem był Immunis Profilaktyka Uzależnień i Przemocy ze Świecia. Szkolenie przeprowadzono w 29 placówkach ze sprzedażą alkoholu.

Koszt realizacji zadania 3 999 zł.

4. Udzielanie rodzinom pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Dofinansowanie funkcjonowania Ośrodka Terapii Uzależnień i Współzależnienia w Nowym Dworze Gdańskim.

Ośrodek zatrudnia lekarza psychiatrę, psychologa klinicznego i dwóch specjalistów terapii uzależnień i współzależnienia.

W ramach dofinansowania udzielano porad diagnostycznych oraz organizowano:

- sesje psychoterapii indywidualnej
- sesje terapeutyczne
- sesje psychoterapii grupowej

Z terenu Gminy Stegna do ośrodka zgłosiło się 12 osób.

Koszt realizacji zadania – 3 000 zł.

Ad. 5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów o sprzedaży alkoholu osobom nieletnim i reklamy napojów alkoholowych oraz występowanie w charakterze oskarżyciela publicznego- profilaktyka selektywna

1. Kontrole punktów ze sprzedażą alkoholu.

Zespół interdyscyplinarny ds. rynku alkoholowego Gminnej Komisji RPA dokonuje okresowych kontroli punktów ze sprzedażą alkoholu pod kątem przestrzegania ustawy o wychowaniu i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Nasilenie tych kontroli przewiduje się na okres sezonu letniego, kiedy funkcjonuje wiele nowo otwartych placówek prowadzonych przez niedoświadczonych sprzedawców. Zespół zajmuje się również wraz z pozostałymi członkami komisji opiniowaniem wniosków na sprzedaż alkoholu i wydawaniem w tej sprawie postanowień o zgodności lokalizacji punktu z uchwałami Rady Gminy oraz wykorzystaniem limitu punktów na sprzedaż alkoholu przeznaczonego do spożycia w miejscu i poza miejscem sprzedaży.

Rodzaj wskaźnika oceny realizacji zadań	Ilość
Ilość skontrolowanych punktów	95
Ilość wystawionych mandatów	3
Ilość udzielonych pouczeń	12
Ilość stwierdzonych wykroczeń w związku ze sprzedażą alkoholu	0

Koszty ujęte w działalności komisji RPA

Ad. 6. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej- profilaktyka uniwersalna, selektywna

Centra Integracji Społecznej zostały utworzone w miastach wojewódzkich. Ich celem jest pomoc w procesie resocjalizacyjnym osobom wykluczonym społecznie. W związku z wysokim bezrobociem na terenie gminy Stegna oraz małą ilością ofert pracy z Urzędu Pracy, szczególnie dla pracowników bez kwalifikacji, nie przewiduje się środków finansowych na to zadanie. W przypadku podjęcia inicjatywy przez Powiat w kierunku utworzenia podobnej placówki przy współfinansowaniu gmin, środki finansowe zostaną wygospodarowane w ramach realizacji Gminnego Programu RPA.

Szczegółowy wykaz zadań ujętych do realizacji w GPRPA na 2018 roku przedstawiono w sprawozdaniu z realizacji zadań ujętych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2018 rok z podziałem na poszczególne jednostki organizacyjne gminy Stegna (w paragrafach) stanowiącym załącznik Nr 1 do niniejszego sprawozdania , natomiast załącznik Nr 2 przedstawia sprawozdanie z wydatków GPPIRPA z uwzględnieniem klasyfikacji budżetowej.

W preliminarzu wydatków uwzględniono również wydatkowane środki finansowe na realizację zadań w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.

Załącznik nr 1 do
**Sprawozdania z wydatków na zadania ujęte w Gminnym Programie Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2018 rok**

z podziałem na poszczególne jednostki organizacyjne gminy Stegna (w paragrafach) -

Lp	Nazwa Jednostki organizacyjnej	Rodzaj zadania	Paragraf	Planowane wydatki na 2018r.	Ogółem plan na 2018	wykonanie 2018	Ogółem wykonanie w 2018r.	Różnica	Uwagi
	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Drewnicy	Ognisko Wychowawcze w Drewnicy	401	3900	7 810,0	2886	6049,0	-1 014	Grupa do 15 dzieci - spotkania 1 w tygodniu (15 godzin miesięcznie, po 26/h - 10 m-cy dla nauczyciela)
			411	800,0		543,4		-257	
			412	104,0		77,9		-26	
			421	1 800,0		1 800,0		0	
			404	306,0		291,7		-14	
			430	900,0		450,0		-450	
1	Zespół Szkół w Tujsku	Ognisko Wychowawcze w Tujsku	419	1 000,0	8 810,0	958,9	8 768,9	-41	Grupa do 15 dzieci - spotkania 1 w tygodniu (15 godzin miesięcznie, po 26/h - 10 m-cy dla nauczyciela)
			421	1 800,0		1 800,0		0	
			401	3 900,0		3 900,0		0	
			411	800,0		800,0		0	
			412	104,0		104,0		0	
			430	900,0		900,0		0	
			404	306,0		306,0		0	
2	Szkoła Podstawowa w Mikoszewie	Ognisko wychowawcze w Mikoszewie	421	1 800,0	7 810,0	1 791,8	7 147,5	-8	Grupa do 15 dzieci - spotkania 1 w tygodniu (15 godzin miesięcznie, po 26/h - 10 m-cy dla nauczyciela)
			401	1 900,0		1 770,0		-130	
			411	800,0		352,8		-447	
			412	104,0		50,3		-54	
			404	306,0		282,5		-23	
			424	2 000,0		2 000,0		0	
			430	900,0		900,0		0	
3	Szkoła Podstawowa w Jantarze	Ognisko wychowawcze w Jantarze	430	900,0	7 810,0	900,0	5 732,2	0	Grupa do 15 dzieci - spotkania 1 w tygodniu (15 godzin miesięcznie, po 26/h - 10 m-cy dla nauczyciela)
			401	3 900,0		3 168,0		-732	
			411	800,0		581,2		-219	
			412	104,0		83,3		-21	
			404	306,0		230,5		-75	
			421	1 800,0		769,2			
	Zespół Szkół w Stegnie	Ognisko wychowawcze w Stegnie	401	3900	7 810,0	3900	7 521,0	0	Grupa do 15 dzieci - spotkania 1 w tygodniu (15 godzin miesięcznie, po 26/h - 10 m-cy dla nauczyciela)
			411	800,0		689,6		-110	
			412	104,0		98,9		-5	
			421	1 800,0		1 800,0		0	
			404	306,0		132,6		-173	
			430	900		900		0	
5	Gminny Ośrodek Kult	Zajęcia profilaktyczne w świetlicy w Stegnie	280	200 000,0	200 000,0	200 000,0	200 000,0	0	Prowadzenie świetlic opiekuńczych: w Tujsku, Stegnie, Bronowie i Nowotnej, dofinansowanie zajęć profilaktycznych w pozostałych świetlicach środowiskowych, utrzymanie świetlic w Stegnie, Bronowie, Tujsku i Nowotnej
		Świetlice opiekuńcze							
		Zajęcia profilaktyczne w świetlicach Bronowo, Żuławki							
		Wynagrodzenia							
									wycieczki-usługi oraz utrzymanie świetlicy
									Wynagrodzenia dla prac. świetlic,

lin.		Dotacje podmiotowe dla świetlic opiekuńczych							Dofinansowanie zajęć terapeutycznych w świetlicach środowiskowych oraz dofinansowanie utrzymania lokali w których znajdują się świetlice
6	Urząd Gminy Stegna	Dotacje dla stowarzyszeń	283	6 000,0	6000	4 000,0	4 000,0	-2000	Ogłoszenie konkursu dla organizacji pozarządowych na opracowanie i realizację programu profilaktycznego dla organizacji pozarządowych
8		Pochodne od wynagrodzenia Pełnomocnika i Sekretarza Komisji ds. RPA	411	2 020,0	2 020,0	2 017,8	2 017,8	-2	Pochodne od wynagrodzenia Pełnomocnika ds.RPA
9			412	265,0	265,0	254,8	254,8	-10	
10		Wynagrodzenia GKRPA, opinie biegłego	417	72 530,0	72 530,0	65 946,8	65 946,8	-6 583	Wynagr.bezosobowe osób fizycznych - biegły, członkowie GKRPA,terapeuta, itp.
##		Programy profilaktyczne	419	5 000,0	5 000,0	4 999,4	4 999,4	-1	Nagrody w konkursach
12		Sport, profilaktyka, konkurs plastyczny, materiały edukacyjne, kolonie, choinka	421	25 320,0	25 320,0	24 623,9	24 623,9	-696	Dofin.zajęć sport. pozalekcyjnych-zakup sprzętu sport, Zakup pakietu do Kampanii Zachowaj Trzeźwy Umysł, zakup anagród na choinki mikołajkowe organizowane w świetlicach, materiały biurowe, prenumerata Zakup elementów siłowni nawpowietrznej w Izbiskach i Dworku
13	Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii	Ogniska wychowawcze, Sport, programy profilaktyczne, GKRPA: szkolenia, odwiedzanie rodzin, Punkt konsultacyjny, Opinie biegłego, Wycieczki, Kolonie,Choinka	430	45 315,0	45 315,0	41 671,2	41 671,2	-3 644	Programy profilaktyczne w szkołach, na zajęciach sportowych pozalekcyjnych, szkolenia członków komisji,prac, świetlic,terapeutów, trenerów, zwrot za korzystanie z prywatnych samochodów przez czł.Komisji - wykonywanie zadań w ramach realizacji GPPiRPA, opinie biegłego, organizacja kolonii, dofinansowanie wycieczek szkolnych i imprez integracyjnych dla dzieci, superwizje
14		Opinie, ekspertyzy	439	3 200,0	3 200	510,0	510	-2 690	Opinie biegłych w przedmiocie uzależnienia
15		Delegacje	441	300,0	300,0	95,2	95,2	-205	Koszty wyjazdów na szkolenia
16		Opłaty sądowe	461	3 000,0	#####	240,0	240,0	-2 760	Opłaty od wniosków za kierowanie osób uzależnionych na przymusowe leczenie na podst. Orzeczenia Sądowego
17		Szkolenia pracowników	470	1 000,0	1 000,0	0,0	0	-1 000	Szkolenia członków komisji - pracowników UG
18		Zakupy inwestycyjne	606	4 000,0	4 000,0	4 000,0	4000	0	0
19	Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii	Zakup art. przemysłowych	421	0,0	0,0	0,0	0,0	0	zakupy materiałowe - ulotki , broszury itp..
20		Zakup art. Spożywczych	419	2 000,0	2 000,0	2 000,0	1 000,0	0	
21		Programy profilaktyczne	430	10 000,0	10 000,0	10 000,0	10 000,0	0	Realizacja programów profilaktycznych w szkołach, szkolenia dla nauczycieli i grup zawodowych

Ogółem:	420 000,0	420 000,0	395 577,6	394 577,6	24 422,4
Ogółem plan w Urzędzie	379 950,0		360 359,0		-21 631

Wykonanie w paragrafach		Plan na 2018	Wykonanie w 2018	Różnica
Płace	401	17 500,0	15 624,0	-1 876
Dodatkowe wynagrodzenia roczne	404	1 530,0	1 243,4	-287
ZUS	411	6 020,0	4 984,7	-1 035
Zakł. Fundusz Pracy	412	785,0	669,1	-116
Diety - wynagrodzenia	417	72 530,0	65 946,8	-6 583
Konkursy - zakup nagród	419	8 000,0	7 958,3	-42
Delegacje	441	300,0	95,2	-205
Materiały i wyposażenie	421	34 320,0	32 585,0	-1 735
zakup pomocy dydaktycznych	424	2 000,0	2 000,0	0
Usługi pozostałe	430	59 815,0	55 721,2	-4 094
Dotacje dla jedn.-pub	280	200 000,0	200 000,0	0
Dotacja - Konkurs dla organizacji pozarządowych	283	6 000,0	4 000,0	-2 000
Ekspertyzy, opinie	439	3 200,0	510,0	-2 690
Opłaty sądowe	461	3 000,0	240,0	-2 760
Szkolenia pracowników	470	1 000,0	0,0	-1 000
Zakupy inwestycyjne	606	4 000,0	4 000,0	0
Razem wykonanie:		420 000,0	395 577,6	-24 422

2 000zł.rozdz.85153

w tym: **10 000zł.rozdz.85153**

(

(

Załącznik nr 2 do

**Sprawozdania z wydatków z zadań
Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
do realizacji w 2018 roku - wg klasyfikacji budżetowej**

Dział	Rozdział	Paragraf	Nazwa	Plan 2018	wykonanie na 2018	Różnica	Wyszczególnienie zadań
1	2	3	4	5	6	7	8
851	85154		Przeciwdziałanie alkoholizmowi	420 000			Plan dochodów z opłat za alkohol
			Z poprzedniego roku	0	0		środki niewykorzystane w 2018r.
			Ogółem plan wydatków	420 000	395 577	-24 423	
	2800		Dotacje podmiotowe przekazane z budż. dla jedn.zalicz.sekt. Publiczn.	200 000	200 000	0	Dofinansowanie zajęć profilaktycznych oraz doposażenia świetlic środowiskowych i zatrudnienie prac,świetlic oraz Kierownika świetlic: Stegna, Tujsk, Bronowo,Nowotna
	2830		Dotacje- konkurs dla organizacji pozarządowych	6 000	4 000	-2 000	Ogłoszenie konkursu na realizację programów profilaktycznych dla organizacji pozarządowych
	4010		Wynagrodzenia osobowe pracowników	17 500	15 624	-1 876	Zwrot za godz. nadliczbowe naucz.prowadz. ogniska wychowawcze,
	4040		Dodatkowe wyn.roczone	1 530	1 243	-287	"13" pensja
	4110		Składki na ubezpieczenie społeczne	6 020	4 985	-1 035	15,19% od wynagrodzenia członków komisji
	4120		Składki na Fundusz Pracy	785	669	-116	2,45% od wynagrodzenia członków komisji
	4170		Wynagrodzenia bezosobowe	72 530	65 947	-6 583	wynagrodzenia członków Komisji RPA, opinie biegłego- zaplanowano więcej wyjazdów do rodzin
	4190		Zakup nagród	6 000	5 958	-42	
	4210		Materiały i wyposażenie	34 320	32 585	-1 735	Wydatki dokonywane na inne zadania rozliczane w Urzędzie Gminy zakup elementów silowni napowietrznej w Izbiskach i Dworku
	4220		Zakup art. spożywczych	0	0	0	
	4410		Podróże służbowe krajowe	300	95	-205	delegacje,
	424		zakup pomocy dydaktycznych	2 000	2 000	0	zakup pomocy dydaktycznych dla Szkoły Podstawowej w Mikoszewie w ramach funkcjonowania ogniska
	4300		Usługi niematerialne	49 815	45 721	-4 094	Szkolenia czl.komisji,prac.świetlic i ognisk, progr.profilakt.dla dzieci i młodzieży,zwrot kosztów podróży,użytk pryw. samochodów do kontroli, obozy terapeutyczne dla dzieci,dowozy osób uzależnionych, organiz.choinki Mikołajkowej, opinie biegłego, itd.
	4390		Ekspertyzy, opinie	3 200	510	-2 690	Ekspertyzy, opinie biegłych w przedmiocie uzależnienia
	4610		Opłaty sądowe	3 000	240	-2 760	Opłaty za złożone w Sądzie wnioski w sprawie zastosow. leczenia przymusowego.
	4700		Szkolenia czl.Komisji - pracowników UG	1 000	0	-1 000	
	606		Zakupy inwestycyjne	4 000	4 000	0	zakup komputera z oprogramowaniem
851	85153	4210	Zakup art. przemysłowych	0	0	0	Zakup nagród dla uczestników konkursów profilaktycznych
		4190	Zakup nagród	2 000	2 000	0	
		4300	Programy profilaktyczne dot.narkomanii,	10 000	10 000	0	Programy profilaktyczne realizowane w szkołach,

(

(